

PROCEDURA OCENY I WPISU DO WYKAZU GMINNYCH PROGRAMÓW REWITALIZACJI W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM W PERSPEKTYWIE FINANSOWEJ 2021-2027

Wprowadzenie

Inny Instrument Terytorialny (IIT) jest nowym instrumentem terytorialnym, wdrażanym po raz pierwszy w perspektywie 2021-2027. IIT mogą zostać wykorzystane do realizacji interwencji w ramach każdego z celów polityki spójności, jednakże przede wszystkim powinny zostać ukierunkowane na realizację inwestycji w CP5. IIT jest instrumentem dedykowanym obszarom, dla których planowane są działania rewitalizacyjne. W tym przypadku funkcję strategii terytorialnej pełni gminny program rewitalizacji (GPR), dla którego podstawą prawną jest ustawa o rewitalizacji.

GPR będą obligatoryjnie pełnić funkcję strategii IIT w odniesieniu do przewidzianych w nich działań finansowanych ze środków polityki spójności. Ponieważ GPR jest sporządzany w procesie partycypacyjnym, aby spełniał warunki strategii IIT, wystarczy uzupełnić GPR o opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych.

Podstawowym dokumentem realizacji działań w formule IIT jest strategia IIT, która pełni funkcję strategii terytorialnej, o której mowa w art. 29 rozporządzenia ogólnego. Strategia IIT jest przygotowywana przez jednostki samorządu terytorialnego.

Strategia IIT określa w szczególności:

- a) syntezę diagnozy obszaru realizacji IIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych;
- b) cele, jakie mają być zrealizowane w ramach IIT, ze wskazaniem podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu, powiązania z programem;
- c) listę projektów wraz z informacją na temat sposobu ich wyboru oraz powiązania z innymi projektami;
- d) opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem Strategii IIT.

W odniesieniu do GPR, IZ programu regionalnego prowadzi i na bieżąco aktualizuje wykaz programów rewitalizacji wraz z datą ich uchwalenia, dla których przeprowadzono z wynikiem pozytywnym weryfikację spełnienia wymogów dotyczących cech i elementów GPR. Wykaz prowadzony jest dla wszystkich pozytywnie zweryfikowanych programów rewitalizacji.

Definicje:

Ilekcioć w niniejszym dokumencie jest mowa o:

Gminnym programie rewitalizacji – rozumie się przez to wyłącznie gminny program rewitalizacji, o którym mowa w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2018 r, poz. 1398 tj. z późn. zm.).

Instytucji Zarządzającej Programem Fundusze Europejskie dla Podlaskiego 2021-2027 (IZ FEoP 2021-2027) – rozumie się Zarząd Województwa Podlaskiego.

Rewitalizacji – należy przez to rozumieć proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Wykazie – rozumie się Wykaz Gminnych Programów Rewitalizacji w województwie podlaskim w perspektywie finansowej 2021-2027, dla których przeprowadzono z wynikiem pozytywnym weryfikację spełnienia wymogów określonych w art. 36 ust. 4 oraz 36 ust. 8 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz.U. 2022 poz. 1079 ze zm.).

Zarządzie Województwa Podlaskiego – rozumie się organ odpowiedzialny za zatwierdzenie Wykazu.

Zasady prowadzenia Wykazu

1. Procedura wpisywania gminnych programów rewitalizacji przez Instytucję Zarządzającą Programem Fundusze Europejskie dla Podlaskiego 2021-2027, zwana dalej Procedurą, określa zasady wpisu gminnych programów rewitalizacji pełniących funkcję strategii IIT do „Wykazu Gminnych Programów Rewitalizacji w województwie podlaskim w perspektywie finansowej 2021-2027”, o którym mowa w *Zasadach realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027*.
2. Za utworzenie, prowadzenie i aktualizację Wykazu odpowiada Instytucja Zarządzająca Programem Fundusze Europejskie dla Podlaskiego 2021-2027. W imieniu IZ FEoP 2021-2027 zadania związane z prowadzeniem i aktualizacją Wykazu wykonuje Zespół ds. rewitalizacji w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podlaskiego.
3. Wzór Wykazu stanowi załącznik nr 1 do niniejszej Procedury.
4. Weryfikacja gminnego programu rewitalizacji odbywa się w oparciu o ocenę jego zgodności z kryteriami określonymi w „*Karcie oceny Gminnych Programów Rewitalizacji pełniących funkcję strategii IIT*”, stanowiącej załącznik nr 2 do Procedury.
5. IZ FEoP 2021-2027 podejmuje rozstrzygnięcie o:
  - a) pozytywnej opinii na temat GPR skutkującej wpisaniem GPR do Wykazu,
  - b) pozytywnej opinii na temat aktualizacji GPR ujętego w Wykazie skutkującej aktualizacją Wykazu,
  - c) negatywnej opinii na temat GPR skutkującej odmową wpisania GPR do Wykazu
- w drodze uchwały Zarządu Województwa Podlaskiego w sprawie zaopiniowania gminnego programu rewitalizacji w zakresie możliwości finansowania strategii IIT w ramach programu regionalnego.
6. Wykreślenie GPR z Wykazu następuje:
  - a) na pisemny wniosek gminy o wykreślenie GPR z Wykazu przekazany wraz z uchwałą o uchyleniu gminnego programu rewitalizacji, lub w związku z informacją o wygaśnięciu GPR z powodu upływu okresu, na jaki został opracowany,
  - b) w przypadku powzięcia informacji o stwierdzeniu nieważności uchwały przyjmującej GPR w całości lub w części lub orzeczeniu o jej niezgodności z prawem.
7. IZ FEoP 2021-2027 informuje gminę o wpisaniu/wykreśleniu GPR bądź zaktualizowaniu informacji ws. GPR w Wykazie.
8. Wykaz jest na bieżąco aktualizowany i udostępniany na stronie internetowej rewitalizacja.podlaskie.eu.
9. Umieszczenie GPR pełniących funkcję strategii IIT w Wykazie nie wiąże się bezpośrednio z dofinansowaniem przygotowania i realizacji tych programów.

Ocena gminnych programów rewitalizacji

1. Zgłoszenie GPR, pełniącego funkcję strategii IIT, o wpis do Wykazu następuje poprzez złożenie wniosku, przykładowy wzór wniosku stanowi załącznik nr 3 do Procedury.
2. Posiadanie przez gminę GPR z okresem obowiązywania do 2023 r. lub wykraczającym poza rok 2023 i znajdującego się na *Wykazie programów rewitalizacji gmin województwa podlaskiego*, dla których przeprowadzono z wynikiem pozytywnym weryfikację spełnienia wymogów dotyczących cech i elementów programów rewitalizacji, o których mowa w Załączniku do *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*, również wymaga od gminy ponownego zgłoszenia, o którym mowa w pkt 1.
3. Przygotowane/zaktualizowane GPR muszą być zgodne z założeniami opisanymi w Załączniku nr 4 do niniejszej Procedury.
4. Podmiotem uprawnionym do zgłaszania GPR pełniącego funkcję strategii IIT do Wykazu są pojedyncze gminy miejskie, miejsko-wiejskie i wiejskie województwa podlaskiego.
5. Przyjmowanie i ocena GPR pełniących funkcję strategii IIT do Wykazu odbywa się w trybie ciągłym, z zastrzeżeniem, że w przypadku gdy gmina zamierza ubiegać się o dofinansowanie projektu ze środków FEDP 2021-2027, opiniowanie GPR ma miejsce na wniosek gminy, przed złożeniem tego projektu rewitalizacyjnego do dofinansowania ze środków FEDP 2021-2027.
6. Do wniosku, o którym mowa w pkt 1 należy dołączyć gminny program rewitalizacji wraz z uchwałą rady gminy.
7. Przekazując GPR do opiniowania, gmina zobowiązana jest dostarczyć formę cyfrową mapy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji stanowiącą załącznik do uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Przez formę cyfrową należy rozumieć mapę w wersji wektorowej (np. format SHP, DXF) posiadającą reprezentację geometryczną określoną w obowiązującym państwowym systemie odniesień przestrzennych (np. układ PL-1992 lub PL-2000). Po umieszczeniu GPR w Wykazie, mapa zostanie wykorzystana do zasilenia komponentu dotyczącego rewitalizacji w Systemie Informacji Przestrzennej województwa podlaskiego.
8. Dokumenty wskazane w pkt 1, 6 i 7 należy złożyć w jednym egzemplarzu osobiście, albo wysłać pocztą lub kurierem na adres:
Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego
Departament Zarządzania Funduszami i Programami
ul. Poleska 89, 15-874 Białystok
9. Oceny GPR zgłoszonych do Wykazu dokonywać będą członkowie Zespołu ds. rewitalizacji w województwie podlaskim, powołanego Zarządzeniem Marszałka Województwa Podlaskiego. Dopuszcza się możliwość powołania ekspertów zewnętrznych w celu dokonania oceny GPR.
10. Każdy GPR weryfikowany jest przez dwie osoby, zgodnie z zasadą „dwóch par oczu”. W przypadku wystąpienia w ocenie rozbieżności - ocena trzeciej osoby jest ostateczna i wiążąca. Od dokonanej weryfikacji nie przewiduje się procedury odwoławczej.
11. Weryfikacja przeprowadzana jest w terminie do 60 dni od daty wpływu GPR do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego.

12. Podczas weryfikacji GPR, w terminie określonym w pkt 11, w celu udzielenia wyjaśnień czy wyjaśnienia wątpliwości, dopuszcza się prowadzenie roboczej korespondencji pomiędzy gminą, a członkami Zespołu ds. rewitalizacji na tematy związane z weryfikacją GPR.
13. W sytuacji pozytywnej weryfikacji GPR pełniącego funkcję strategii IIT, tj. gdy GPR spełnia wymogi dotyczące cech i elementów GPR pełniącego funkcję strategii IIT ujęte w „*Karcie oceny Gminnych Programów Rewitalizacji pełniących funkcję strategii IIT*”, IZ FEoP 2021-2027 wydaje opinię w zakresie możliwości finansowania strategii IIT w ramach programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego 2021-2027, zgodnie ze wzorem określonym w Załączniku nr 5.
14. Pozytywnie zweryfikowany GPR pełniący funkcję strategii IIT zostaje zamieszczony w *Wykazie Gminnych Programów Rewitalizacji w województwie podlaskim w perspektywie finansowej 2021-2027*.
15. Opinia w zakresie możliwości finansowania strategii IIT w ramach programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego 2021-2027 skutkująca wpisem do Wykazu, jak również informacja o zaktualizowaniu czy wykreśleniu GPR z Wykazu, a także informacja o negatywnej opinii na temat GPR, przekazywana jest gminie.
16. Od negatywnej opinii na temat GPR nie przysługują żadne środki odwoławcze.
17. Negatywna opinia na temat GPR nie skutkuje brakiem możliwości ponownego złożenia Wniosku przez gminę.
18. W przypadku aktualizacji GPR zamieszczonego w Wykazie, gmina jest zobowiązana przedłożyć GPR do ponownej weryfikacji. Aktualizacja GPR odbywa się zgodnie z niniejszą Procedurą. Gmina przekazując zaktualizowany GPR do ponownego opiniowania ma obowiązek przekazać jego tekst jednolity wraz z wykazem wprowadzonych zmian i/lub wersję w trybie śledzenia zmian.

Spis załączników:

Załącznik nr 1 - wzór *Wykazu Gminnych Programów Rewitalizacji w województwie podlaskim w perspektywie finansowej 2021-2027*

Załącznik nr 2 - *Karta oceny gminnych Programów Rewitalizacji pełniących funkcję strategii IIT*

Załącznik nr 3 – *Przykładowy wniosek o wpis do Wykazu Gminnych Programów Rewitalizacji 2021-2027 w województwie podlaskim w perspektywie finansowej 2021-2027*

Załącznik nr 4 - *Cechy i elementy gminnego programu rewitalizacji pełniącego funkcję strategii IIT*

Załącznik nr 5 - *Wzór Opinii w zakresie możliwości finansowania strategii IIT w ramach programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego 2021-2027*

Załącznik nr 1 - wzór Wykazu Gminnych Programów Rewitalizacji w województwie podlaskim w perspektywie finansowej 2021-2027

WYKAZ GMINNYCH PROGRAMÓW REWITALIZACJI W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM W PERSPEKTYWIE FINANSOWEJ 2021-2027						
L.p.	Nazwa gminy	Tytuł gminnego programu rewitalizacji	Data, numer i tytuł uchwały Rady Gminy w sprawie przyjęcia lub aktualizacji gminnego programu rewitalizacji	Data wydania pozytywnej opinii przez IZ FEoP 2021-2027	Okres na jaki został opracowany gminny program rewitalizacji	Odwołanie do gminnego programu rewitalizacji (link)
1.						
2.						

Załącznik nr 2 - Karta oceny gminnych programów rewitalizacji pełniących funkcję strategii IIT

KARTA WERYFIKACJI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI spełnienie wymogów dotyczących cech i elementów gminnych programów rewitalizacji pełniących funkcję strategii IIT			
Nazwa gminy:			
Data złożenia gminnego programu rewitalizacji:			
Numer i data uchwały przyjmującej gminny program rewitalizacji:			
<p>Oświadczenie bezstronności i poufności</p> <p>Ja, niżej podpisana/y, oświadczam, że swoje obowiązki będę wykonywać uczciwie i rzetelnie. Nie byłam/em osobiście zaangażowana/y jako ekspert (konsultant/wykonawca) w proces przygotowania lub aktualizacji programu rewitalizacji, który będę oceniać. Nie jestem powiązana/y finansowo lub osobowo z gminą, której program rewitalizacji będę oceniać. Zgodnie z moją najlepszą wiedzą i przekonaniem, nie istnieją żadne fakty ani okoliczności, w przeszłości lub obecnie, bądź takie, które mogą zaistnieć w najbliższej przyszłości, kwestionujące moją niezależność. Jeżeli okaże się podczas procesu oceny, że taki związek istnieje lub powstał, niezwłocznie ujawnię ewentualny konflikt interesów dotyczący mojej osoby. Zobowiązuję się do zachowania w poufności wszelkich informacji uzyskanych w związku z wykonywaniem oceny (z wyjątkiem informacji, które stanowią informacje jawne, publiczne), a także informacji przygotowanych przeze mnie w toku czy w wyniku oceny. Zobowiązuję się do wykorzystywania ich wyłącznie do celów oceny i nie ujawniania stronom trzecim.</p> <p>Data: _____ Podpis osoby weryfikującej: _____</p>			
Kryteria formalne			
Potwierdzenie złożenia wymaganych dokumentów:			Ocena Tak/Nie
Uzasadnienie, jeśli „Nie”			
1	Czy zawnioskowano o wpis do Wykazu Gminnych Programów Rewitalizacji 2021-2027 w województwie podlaskim w perspektywie finansowej 2021-2027 ?		
2	Czy złożono gminny program rewitalizacji?		
3	Czy złożono Uchwałę Rady Gminy o przyjęciu gminnego programu rewitalizacji?		
4	Czy złożono formę cyfrową mapy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji stanowiącą załącznik do uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i		

	obszaru rewitalizacji?		
Kryteria merytoryczne			
Posiadanie przez gminny program rewitalizacji elementów i cech gminnego programu rewitalizacji pełniącego funkcję strategii IIT:		Ocena Tak/Nie	Uzasadnienie, jeśli „Nie”
Cechy i elementy gminnego programu rewitalizacji			
1	Czy GPR sporządzony jest dla obszaru rewitalizacji, którego granice wskazano w uchwale delimitacyjnej?		
2	Ocenie poddawana jest kompletność GPR, przy jednoczesnej ocenie jego kompleksowości, zintegrowanego charakteru, koncentracji terytorialnej oraz komplementarności, na zasadach określonych w ustawie o rewitalizacji oraz załączniku nr 4 do Procedury		
3	Czy GPR zawiera syntezę diagnozy obszaru realizacji IIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych?		
4	Czy GPR zawiera cele, jakie mają być zrealizowane w ramach IIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązanych z realizacją właściwego programu?		
5	Czy GPR zawiera listę projektów realizujących cele, o których mowa w pkt 4 wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami?		
6	Czy GPR zawiera opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwe podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii IIT?		

Ogólny wynik oceny:

Niniejszym stwierdzam, że oceniany gminny program rewitalizacji:

- Spełnia cechy i elementy gminnego programu rewitalizacji pełniącego funkcję strategii IIT, o której mowa w art. 36 ustawy wdrożeniowej, w związku z czym może zostać dodany do *Wykazu Gminnych Programów Rewitalizacji w województwie podlaskim w perspektywie finansowej 2021-2027*, prowadzonego przez IZ FEoP 2021-2027*

- Nie spełnia cech i elementów gminnego programu rewitalizacji pełniącego funkcję strategii IIT, o której mowa w art. 36 ustawy wdrożeniowej, w związku z czym nie może zostać dodany do *Wykazu Gminnych Programów Rewitalizacji w województwie podlaskim w perspektywie finansowej 2021-2027*, prowadzonego przez IZ FEoP 2021-2027*

(data i podpis) .....

*niepotrzebne skreślić

Załącznik nr 3 – Przykładowy wniosek o wpis do Wykazu Gminnych Programów Rewitalizacji 2021-2027 w województwie podlaskim w perspektywie finansowej 2021-2027

**Wniosek o wpis
do Wykazu Gminnych Programów Rewitalizacji 2021-2027 w województwie podlaskim w
perspektywie finansowej 2021-2027**

Niniejszym wnoszę o weryfikację gminnego programu rewitalizacji pod kątem spełnienia wymogów określonych dla strategii IIT, o której mowa w art. 36 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027

Nazwa i adres Gminy	
Powiat	
Tytuł gminnego programu rewitalizacji	
Data przyjęcia gminnego programu rewitalizacji przez radę gminy oraz nr uchwały	
Data przyjęcia zaktualizowanego gminnego programu rewitalizacji przez radę gminy oraz nr uchwały	
Link do zamieszczenia dokumentu na stronie BIP	

**[Czytelny podpis osoby upoważnionej do złożenia
wniosku**

oraz pieczęć Wnioskodawcy]

Wymagane załączniki:

- *Gminny program rewitalizacji*
- *Uchwała rady gminy o przyjęciu gminnego programu rewitalizacji*
- *Forma cyfrowa mapy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji stanowiącą załącznik do uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.*

Załącznik nr 4 - Cechy i elementy gminnego programu rewitalizacji pełniącego funkcję strategii IIT

Minimalną zawartość gminnego programu rewitalizacji definiuje od strony formalnej art. 15 ust. 1 ustawy o rewitalizacji. Tym samym kompletność gminnego programu rewitalizacji, pod kątem spełnienia oczekiwanych kryteriów merytorycznej poprawności, realności i wykonalności obejmuje obligatoryjne elementy gminnego programu rewitalizacji wynikające wprost z ustawy o rewitalizacji. Dodatkowo konieczne jest jeszcze całościowe spojrzenie na gminny program rewitalizacji, pod kątem spełnienia cech gminnego programu rewitalizacji, wyrażających sposób pracy nad dokumentem oraz jego późniejszą realizację. Zaplanowane w jego ramach działania muszą być jednocześnie kompleksowe, zintegrowane, skoncentrowane terytorialnie i komplementarne.

Zgodnie z art. 4 ustawy o rewitalizacji, w celu opracowania diagnoz służących:

- 1) wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,
- 2) sporządzeniu albo zmianie gminnego programu rewitalizacji,
- 3) ocenie aktualności i stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji

- wójt, burmistrz albo prezydent miasta prowadzi analizy, w których wykorzystuje obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań.

Tym samym, potwierdzeniem spełnienia przez obszar zdegradowany przesłanek jego wyznaczenia jest diagnoza gminy obejmująca analizę negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych dla całego obszaru gminy. Diagnoza przygotowana jest z wykorzystaniem obiektywnych i weryfikowalnych mierników oraz metod badawczych dostosowanych do lokalnych uwarunkowań. Do przygotowania diagnozy powinny być wykorzystane najbardziej aktualne dane, którymi gmina dysponuje lub które może pozyskać.

Jednocześnie, zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może natomiast być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic. W celu jednoznacznej identyfikacji spełnienia wyżej wymienionych kryteriów, GPR zawiera wskazanie liczby mieszkańców gminy zamieszkujących obszar rewitalizacji w stosunku do liczby mieszkańców gminy ogółem oraz powierzchnię obszaru objętego rewitalizacją w stosunku do powierzchni gminy ogółem – w formie pozwalającej na jednoznaczną ich weryfikację (np. w formie tabelarycznej). W przypadku wskazania podobszarów, GPR zawiera również informację o powierzchni danego podobszaru i liczby jego mieszkańców.

• Kompleksowość i podejście zintegrowane

Kompleksowość i podejście zintegrowane w przypadku rewitalizacji leżą u podstaw samej definicji rewitalizacji wskazanej w ustawie o rewitalizacji: „Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.” Podejście zintegrowane podkreśla, że wspieranie rozwoju wymaga ścisłej koordynacji działań w ramach danej polityki publicznej. Przyjęcie podejścia zintegrowanego w rewitalizacji wymaga od decydentów stworzenia GPR, które odpowiadają na autentyczne potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Wymaga to określania celów w oparciu o analizę wyzwań i potencjałów, przed jakimi stoi dany obszar. Tym samym GPR zawiera działania uwzględniające aspekt społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny oraz środowiskowy obszaru rewitalizacji zgodnie z przeprowadzoną diagnozą. Jednocześnie podejście zintegrowane ma zabezpieczyć przed realizacją pojedynczych, niepowiązanych ze sobą przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Nie dopuszcza się możliwości planowania i realizacji tylko wybiórczych inwestycji, nastawionych jedynie na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni, skupionych tylko na działaniach remontowych czy modernizacyjnych, które nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze rewitalizacji. W odniesieniu do przedsięwzięć rewitalizacyjnych oznacza to, że realizacja inwestycji infrastrukturalnych musi być wpisana w szerszą koncepcję działań rewitalizacyjnych, a zatem nie może być celem samym w sobie. Przedsięwzięcia infrastrukturalne powinny korespondować z planowanymi działaniami społecznymi, które razem będą stanowiły kompleksową odpowiedź na zdiagnozowane na danym obszarze sfery problemowe i staną się źródłem szerszego oddziaływania. Oczekuje się wzajemnego powiązania oraz synergii przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Nie oznacza to w każdym przypadku obowiązku jednoczesnej realizacji przedsięwzięć, lecz synchronizację efektów ich oddziaływania na sytuację kryzysową.

- **Koncentracja**

Koncentracja w przypadku rewitalizacji to nie tylko formalne ograniczenia narzucone na obszar rewitalizacji, o których mowa powyżej. Koncentracja interwencji i potrzeba hierarchizacji potrzeb powodują, że GPR dotyczy terenu o istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy, obejmującego całość lub część zdiagnozowanego obszaru zdegradowanego i dotkniętego szczególnie koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych. Działania rewitalizacyjne skierowane są na określony i zidentyfikowany dzięki diagnozie obszar rewitalizacji, przy założeniu zastosowania adekwatnych narzędzi. Co do zasady, przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizowane są na obszarach rewitalizacji. Do objęcia wsparciem można jednak dopuszczać także przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizowane poza tym obszarem, jeżeli wynika to z ich specyfiki i służą realizacji celów wynikających z GPR (co dopuszcza zapis art. 15 ust. 3 ustawy o rewitalizacji). Takie przypadki wymagają jednak szerszego uzasadnienia oraz wskazania siły tych powiązań i efektywności oddziaływania danego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego.

- **Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych**

Wymogiem koniecznym dla wspierania przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach. W szczególności dotyczy to komplementarności: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.

- **Przestrzenna** – oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji GPR wzajemnych powiązań pomiędzy przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi wdrażanymi zarówno na obszarze rewitalizacji, jak i poza nim, ale oddziałującymi na obszar rewitalizacji. Celem zapewnienia komplementarności przestrzennej interwencji jest aby przedsięwzięcia realizowane były na całym obszarze rewitalizacji a nie punktowo, w pojedynczych miejscach; poszczególne przedsięwzięcia wzajemnie się dopełniały przestrzennie oraz aby zachodził między nimi efekt synergii; prowadzone działania nie skutkowały przenoszeniem problemów na inne obszary lub nie

prowadziły do niepożądanych efektów społecznych, takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.

- **Problemowa** – oznacza konieczność realizacji przedsięwzięć, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając że GPR będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcyjnym, technicznym, środowiskowym). Zapewnienie komplementarności problemowej ma przeciwdziałać fragmentacji działań, koncentrując uwagę na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru rewitalizacji. Skuteczna komplementarność problemowa oznacza także konieczność powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy na innych polach, co skutkuje lepszą koordynacją tematyczną i organizacyjną działań administracji.
- **Proceduralno-instytucjonalna** - oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania realizacją GPR, który pozwoli na efektywne współdziałanie różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. W tym celu niezbędne jest osadzenie systemu zarządzania realizacją GPR w przyjętym przez daną gminę systemie zarządzania
- **Międzyokresowa** – ma gwarantować ciągłość procesu rewitalizacji w zmieniających się uwarunkowaniach formalno-prawnych. Dotyczy to zmiany formuły programu realizacji w związku z zakończeniem okresu przejściowego określonego w ustawie o rewitalizacji, a także zasad wspierania procesów rewitalizacji w ramach polityki spójności w poszczególnych perspektywach finansowych (2007-2013, 2014-2020, 2021-2027), stanowiących jedno z głównych źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Jednocześnie stanowi odwołanie do obowiązku oceny aktualności i stopnia realizacji GPR co najmniej co 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie.
- **Źródeł finansowania** - ma zagwarantować finansowanie GPR z kilku źródeł, skłonić to tworzenia montażu finansowych, aby uniezależnić realizację GPR od dostępności finansowania z jednego źródła. W praktyce oznacza to, że przedsięwzięcia rewitalizacyjne opierać się mają na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia z różnych funduszy i programów unijnych, w szczególności EFRR i EFS+. 59 Komplementarność finansowa oznacza także zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania, przy założeniu, że stymulowanie endogenicznych zdolności inwestycyjnych ma kluczowe znaczenie dla dynamiki pożądanых zmian.
- **Realizacja zasady partnerstwa i partycypacja**

Program rewitalizacji jest wypracowywany przez samorząd gminny i poddawany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów. Prace nad przygotowaniem programu bądź jego aktualizacją, jak również realizacja programu oparte są na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością obszarów rewitalizacji, innymi ich użytkownikami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi.

Partycypacja społeczna jest wpisana w proces rewitalizacji jako fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie, ocena). Skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszaru rewitalizacji jest ważnym warunkiem sukcesu.

Partycypacja ukierunkowana jest na możliwie dojrzałe jej formy, a więc nieograniczające się jedynie do informacji czy konsultacji działań władz lokalnych, ale dążące do zaawansowanych metod partycypacji, takich jak współdecydowanie.

Brak realnej partycypacji na etapie wdrożenia oznacza brak poważnego podejścia do rewitalizacji. Należy więc zapobiegać sytuacji, w której partycypacja w rewitalizacji jest tylko na jej początku, tj. na etapie opracowywania programu. Prawdziwa partycypacja odbywa się przez cały okres realizacji procesu rewitalizacji.

Ważnym podmiotem w procesie rewitalizacji jest Komitet Rewitalizacji. Z uwagi na jego charakter oraz zadania, zaleca się powoływanie Komitetu Rewitalizacji w początkowej fazie opracowywania GPR.

Dla wszystkich, którzy zamierzają ubiegać się o współfinansowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych z funduszy europejskich za element obligatoryjny, należy uznać opis włączenia interesariuszy w przygotowanie GPR, co umożliwi uznanie GPR za strategię terytorialną IIT - zgodnie z rozporządzeniem ogólnym.

GPR powinien opisywać mechanizmy i proces zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji (a więc interesariuszy rewitalizacji, m.in. mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy włączonych w proces rewitalizacji) w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem GPR – w mniejszym stopniu (choć to także istotne) chodzi o opis tego, co się zdarzyło na etapie przygotowania programu, a w większym o to jak te mechanizmy mają funkcjonować w odniesieniu do wdrażania konkretnych przedsięwzięć w przyszłości. Kluczowe jest zwłaszcza zdobycie wiarygodnej wiedzy od interesariuszy o ich oczekiwaniach względem kształtu określonych przedsięwzięć.

W programie rewitalizacji należy wykazać, że w jego przygotowaniu zaangażowano społeczność lokalną i umożliwiono szeroką partycypację społeczną. Jak wynika z opisanej wcześniej zasady partnerstwa, dla efektywności rewitalizacji konieczne jest silne i trwałe partnerstwo między różnymi podmiotami zaangażowanymi w prowadzenie procesu rewitalizacji, a szczególnie we wdrażanie i ocenę efektów programu rewitalizacji.

W GPR należy także wskazać, w jaki sposób zapewni się włączenie interesariuszy w proces rewitalizacji na etapie wdrażania GPR oraz jego monitorowanie i ocenę.

Dodatkowo, w procesie rewitalizacji należy zapewnić komplementarność proceduralno-instytucjonalną czyli konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania realizacją GPR, który pozwoli na efektywne współdziałanie różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. W tym celu niezbędne jest osadzenie systemu zarządzania realizacją GPR w przyjętym przez daną gminę systemie zarządzania.

- **Elementy Strategii IIT**

Aby gminne programy rewitalizacji pełniły funkcję strategii IIT, powinny określać w szczególności:

- 1) syntezę diagnozy obszaru realizacji IIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych;
- 2) cele, jakie mają być zrealizowane w ramach IIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązanych z realizacją właściwego programu;
- 3) listę projektów realizujących cele, o których mowa w pkt 2, wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami;
- 4) opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii IIT.

Opinia w zakresie możliwości finansowania strategii IIT w ramach programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego 2021-2027

Działając na podstawie art. 36 ust. 4 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 opiniuje się pozytywnie / negatywnie¹ Gminny Program Rewitalizacji ..... przyjęty uchwałą nr ..... z dnia ..... w zakresie możliwości finansowania jako strategii IIT w ramach programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego 2021-2027.

Pozytywna opinia Gminnego Programu Rewitalizacji ..... nie stanowi o wyborze projektów do dofinansowania w rozumieniu ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027. Jest ona wyłącznie potwierdzeniem potencjalnej możliwości udzielenia wsparcia ze środków programu FEdP 2021-2027. Decyzja o przyjęciu do dofinansowania projektów wynikających z GPR będzie podejmowana każdorazowo na etapie oceny złożonych wniosków o dofinansowanie, dokonywanej w oparciu o kryteria wyboru projektów przyjęte przez Komitet Monitorujący program Fundusze Europejskie dla Podlaskiego 2021-2027.

---

¹ Niepotrzebne skreślić